

ŠLOVENSKI DELAVEC

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA, ČOPOVA 1—DELAV-
SKA ZBORNICA — TELEFON ST.:
35—29 — POST. ČEK. RAČUN ST.
17.548 — NAROČNINA: ZA ČLANE
ZZD 2.— DIN MESEČNO — (24.—
DIN LETNO) — ZA DRUGE NA-
ROČNIKE 3.— DIN MESEČNO (36.—
DIN LETNO) — CENE OGLA-
SOM PO DOGOVORU — LIST
IZHAJA VSAKO SOBOTO

LETO II.

LJUBLJANA, SOBOTA, 16. JULJA 1938.

ŠTEV. 28.

Naše delo poglobimo

Brezdvoma ni nikdar v svetu tako vrelo kot vre danes, v težnji, da se iz vse te zmede mnenj in dokazovanj izkristalizira miselnost, ki odgovarja današnjemu času. Človek išče novih oblik, ki vsak dan vstajajo in se v noč zgublajo. Stalnega ni, vse je iskanje. Poteza umetnikova na platnu, včeraj dokazujoča novo, je danes preživela; eni skladnosti tonov se jutri oglasi druga, vse kot najpristnejša slika iz dne iskanja.

V vse to iskanje pa se po centimetru iz dneva v dan vztrajno riše črta lomnica, na katere eni strani stoji duh v vsem svojem veličastvu večni, na drugi strani masa, ki je odvrгла vlado duha in išče, kako izbrisati njegove zadnje sledi, da bi mogla na njegovo mesto postaviti brezdušno in mizerno materijo.

Z demonsko delavnostjo, s skrajno brezobzirnostjo in totalnostjo si hoče utrditi temelje, iz katerih naj bi zrastle novo človeštvo. Popuščanja v njih delu ni. Vse se vrši po strogo določenem načrtu, ki je za vodstvo in njega orodje pravoveren, istosmeren, z dinamiko, ki je spremljiva, kakor pač kažejo prilike, da se bo ta ideja dokončno in trajno uveljavila. Odpovedati se osebnim nagnjenjem, samostojnemu delu, je zahteva, ki se postavlja na prvo mesto, da more biti pokorščina in disciplina popolna in s tem tudi uspeh tak, kot si ga je zamislil vodja — diktator.

Ta demonska silovitost idej, ki se postavlja nasprotno katoliški fronti, pronika podzavestno v mišljenje današnjega človeka. Radio, knjiga, dnevno časopisje mu dan za dnem polnijo glavo z mnenji, iz katerih se ne razbere zrno od plev, pristno od nepristnega. Današnji človek nima časa, da bi tehtal, mnenja hladno presodil, kajti tempo časa, v katerem je vse v odvisnosti, tega ne dopušča. Tako lega strupena sopara na duše in jih zastruplja, možgane dreveni, da reagirajo le na signalne klice tistega, kateri jih je z večjim poudarkom in silovitejšo serviral; vzdrami pa le še parada, ognjevit demagoška beseda in zunanji blesk mode. Ni čudno, da se delavstvo pridružuje pokretom, ki znajo svojo ideologijo servirati z večjim poudarkom. Komunistem obstoja le še vsled tega, ker pri svojem delu uporabljajo vse pridobitve moderne tehnike, elitne čete — fanatike, katerih mišljenje je po modelu krojeno, ki ne dopušča o vodstvu nobene kritike. Slepo se podredijo navodilom vodstva in nikjer ne pride diktat tako do veljave, kakor v sedaj vladajočih ekskluzivnih režimih, posebno pa v komunizmu, katerega ideologija je zlagana in nestvarna tudi v tem, ko na eni strani hoče prijateljsko družbo ljudi, v kateri bi odpadli vsi nadrejeni in podrejeni, temveč bi bili vsi enaki, na drugi strani pa ostro diferencira vodstvo od brezglave mase.

Zahteva uspeha je še posebno brezduhovnih režimov, da ustvarijo življenjskost svojih idej prav s podrobno organizacijo, neomajno pokorščino vodstvu, z demonsko delavnostjo, da se postavi nasprotno duhovnemu svetu krščanstva odločujoč brezduhovni svet.

Nismo v strahu za Cerkev. Obljubo imamo: »In peklena vrata je ne bodo premagala,« pa če tudi bi morala iti v katakombe; veličastnejša in zmagovitejša bi vstala. V strahu smo za duše, katere ne bi znale iz vrenja današnjega časa razbrati pravo pot. Osebnim apostolat je prvi, ki naj se prelije v masovni apostolat, temelječ na vseh organizacijskih postavkah, ki morejo biti elementarnejše in učinkovitejše, ker so prav duhovne. Vse pa naj vodi radikalizem katoliškega človeka, ki ne more imeti v načelih kompromisa; »kompromis je možen le v sredstvih« (Masaryk).

Nova slovenska mladina, ki je izpričala pripadnost katoliškemu slovenskemu narodu in jugoslovanski državi na prvem mednarodnem mladinskem taboru z vsem ognjem

Moderni gospodarski sistem ustvarja iz ljudi robote, ki stoje ob tekočem traku, kot del stroja, katerega še ni umel iz železa in jekla ter z vzmetjo povezati inženir. Otopel, od jutra do mraka se pregibajoči v enakomernem tempu je človek, ki postane ob stroju kot jetnik. Saj drugače ne more, če hoče v soboto zvečer, ko se z dela vrača truden, z obrazom kot usnje, iz katerega je napor izsesal zadnje sile, prinešiti saj del plače za življenje svoje družine. Kdo bi tako ubit sedel zvečer k petrolejki in se izobraževal, ko mu je duša brez poleta! Pa v kljub temu so med nami delavci, ki jim pozna nočna ura šele iztrga knjigo iz rok, posuši črnilo na peresu, s katerim so sporočili to in ono svoji strokovni organizaciji, da se uredi v dobro vsemu delavstvu. So med nami delavci, ki hočejo več kakor samo izživeti se v svojem poklicu. S plamenico, katero drže v svojih žuljavih mišičastih rokah, hočejo svetiti narodu ob usodnih trenutkih ko bo ta na razpotju. Takih apostolov našega pokreta, ki jim škripanje kolesja, enomerno sikanje pare, vročina in beraško plačilo ne vzame duhovnega poleta, je malo.

Popolnoma naravno sledi vse iz brezduhovne kapitalistično usmerjene današnje dobe, ki izsesa človeka vsega in mu ne dopusti, da bi kultiviral svoj notranji jaz, kaj šele, da bi lastno izpopolnjevanje uporabil, da bi z njim koristil vsajemu sodelavcu. Delavstvo večkrat ne more soditi, tehtati in se prav odločiti. Samo od sebe brez posebnih borb pada v naročje tistemu, kateri ga je znal z vabljevo in radikalnejšo obljubo pritegniti v svoje vrste.

V skrbi za brate v tujini

V nedeljo je bilo v Ljubljani ustanovno zasedanje izseljenske zbornice pod predsedstvom predsednika Rafaelove družbe, g. škofa dr. G. Rožmana. Zasedanja sta se udeležila minister dr. A. Korošec in minister dr. M. Krek, ljubljanski župan dr. J. Adlešič, šef izseljenskega oddelka v ministrstvu dr. F. Aranicki, predstavnik Ameriške slovenske katoliške ženske zveze z gospo Prislandovo, zastopnik gospoda bana, predsednik Prosvetne zveze dr. Lukman ter številni drugi odličniki.

Škof dr. Rožman je otvoril zasedanje, pozdravil oba gg. ministra in navzoče predstavnike in zastopnike raznih društev ter predlagal, da se pošlje brzojavni pozdrav Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu in predsedniku vlade dr. M. Stojadinoviću. Nato je imel g. škof sledeč nagovor:

Zdi se mi, da doživljamo važen zgodovinski dogodek. Prvič so se zbrali zastopniki — lahko rečem in moram reči — vsega našega naroda, da govorimo o bratih in sestrah, ki se odpravljajo z domače

mladega srca in dokazala, da je le njena bodočnost, novo slovensko delavstvo organizirano v Zvezi združenih delavcev, ki jo vodi zahteva, da delavec ostane katolik in kot tak sprejema nepokvarjen socialni nauk Cerkve, hočeta ustvariti nov lik delavca in mladca, ki hoče v življenje zanesti totalnost katoliškega človeka.

Usi smo odgovorni

Zato nič čudnega, da marsikateri naš delavec, ki je zrasel iz dobre katoliške kmečke ali delavske družine, postane vnet pristaš strokovnih organizacij, s katerimi vred tepta svetinje, ki mu jih je doma v srce vsajala še njegova verna mati.

Zvitost, delavnost in radikalizem nasprotnih, kapitalističnih in delavskih strokovnih organizacij ne dopušča, da bi mi vodili s temi neko medlo borbo in ne bi znali postaviti temu nasproti nič elementarnejšega kot je vprašanje kruha, vprašanje dostojne delavčeve eksistence.

Vprašanje kruha je za vsakega delavca isto. Zato bomo šli preko vseh programov nasprotnih strokovnih organizacij, gradeči novo družbo toliko časa, dokler ne bo med našim slovenskim delavstvom delovala ena strokovna delavska organizacija, ki je zrastle iz temeljev socialnih nauk Cerkve, naslanjajoča se na živo tradicijo slovenskega naroda, ki ne bo nikdar dopustil, da bi v njegovem najmočnejšem delavskem stanu vladal družbeni sistem Žida Marksa in vseh drugih, ki so z njim prijateljstvo sklenili.

Delovna povezanost v naše organizacije

Pot do tega ideala je strma in težka. Lažja bi bila, ko bi se v vse katoliško delo prinesel organizacijski sistem, s katerim bi bilo delo vseh slovenskih delovnih stanov načrtno vodeno. Danes pa mojster enega stanu brusil kamen tako, kakor je tistemu stanu na videz najbolj primerno, ga barva z barvo, ki ne ustvarja harmonije v celotnem mozaiku našega stoletnega programa. Vsak izmed nas kroji sočloveka eden tako, drugi drugače, vsi pa

neenotno tako, da se ob času ko se ima to podrobno in nenačrtno vodeno delo pokazati, vidi, da so prepadli ogromni v katerih zna smrt najti še dobršen del naših najboljših.

Niso osamljeni primeri v delavskih vrstah, da sta dekleta, ki je doma kongregantinja in fant, ki je član fantovskih odsekov, tudi člana marksistične strokovne organizacije, volita ob delavskih zaupniških volitvah marksistično listo, stojita kot kamen mrzla, kadar se tla izpodmikajo tu in tam kat. strokovni organizaciji, ne zavedajoč se, kaj sploh vse to pomeni. Takih primerov je mnogo, ki vsak od njih živo kliče, da moramo delo po naših prosvetnih, fantovskih, verskih in strokovnih organizacijah socialno poglobiti.

K temu delu smo poklicani vsi. Predvsem pa naj se zdrami tista naša inteligenca, ki so jo prilike zanesle med naše delovno ljudstvo na deželi in tam prevzame med njimi učiteljsko nalogo.

Delavske nezavednosti mora biti konec, le če bomo znali slehernega od njih prav zajeti, kar se večkrat prikrat ne bo posrečilo. Z vztrajnim in sistematičnim delom na predavanjih, socialnih tečajih z delom od duše do duše, ki so ga uporabljali naši največji prosvetitelji Slomšek, Krek, Jeglič dan za dnem na vlaku, na cesti, v tovarni, v dvoranah naših prosvetnih domov, se bo posrečilo delavski stan dokončno izoblikovati v katoliškega in odločujočega v pravicah, ki mu po božjih in naravnih zakonih pripadajo. Na vseh nas leži odgovornost ali se bo delavstvo zbralo v armado Boga, ali v armado Satana. Mi vsi bomo odgovarjali pred bodočimi rodovi, odgovarjali bomo pred Bogom.

da moramo paziti na vsako kapljo naše krvi, da moramo čutiti svojo dolžnost do vsakega teh izseljencev. Ugotoviti moramo, da napredujemo. Ustanovitev izseljenske zbornice je tak napredek in lahko rečemo, zgodovinski dogodek. V imenu kr. vlade ji želim lep napredek in prav tako v imenu kr. vlade izrekam dobrodoščilo ameriškim bratom od onkraj morja, ki jih bratsko stiskamo na svoje grudi. Pozdravljam pa tudi vas, ki se danes trudite za izseljensko vprašanje.

Gospod škof se je ministru dr. Antonu Korošču lepo zahvalil za govor in za smernice, ki jih je dal vsemu izseljenskem delu.

Za njim sta govorila o potrebi dela za naše rojake preko morja še minister dr. Krek in župan dr. Adlešič, ki je poudarjal, da je naše izseljensko vprašanje danes predvsem mladinsko vprašanje. Naša lepa kraljevina Jugoslavija naj 20 letnico svojega obstoja najlepše poveljča s tem, da ustanovi izdaten sklad za vzgojo jugoslovanskega naraščaja v inozemstvu. Ta sklad naj bo upravljan z najbožjim sodelovanjem naše nove Izseljenske zbornice.

Nato je sporočil g. Aranicki, da je sedanjji minister za soc. politiko dr. D. Cvetkovič nakazal za letovanje slovenske mladine iz Nemčije 50.000 din.

Po končanih govorih ostalih predstavnikov in predstavnic so bile v drugem delu zasedanja sprejete resolucije raznih odsekov Izseljenske zbornice.

Po 4 urnem zasedanju je spregovoril še g. p. Zakrajšek, nakar je bilo zaključeno prvo zasedanje Izseljenske zbornice, katero tudi mi, slovenski delavci v domovini, pozdravljamo iz srca, ker bo skrbela za one naše stanovske tovariše, ki doma ne najdejo kruha in si skušajo v tujem svetu postaviti ognjišče.

V imenu vlade lahko povem, da smo tudi mi kot oblast njima hvaležni, da tako skrbita za izseljence. Bolj in bolj čutimo,

Narod proslavlja osvobojenje

V nedeljo, 10. t. m., se je naše ljudstvo ob nemški meji v trumah zbralo pod tremi zvonovi starodavne veličastne farne cerkve Sv. Trojice, ki kraljuje nad bajno lepimi Slovenskimi gorami. Peš, na okrašenih kolesih in avtobusih, s katerih so vihrale naše zastave, so hiteli k griču, na katerem so okoli cerkve slikovito razvrščene prijazne cerkvice svetotrojiškega trga, možje, žene, fantje in dekleta, da vidijo in slišijo svojega voditelja dr. Antona Korošca. Vsega ljudstva je bilo kakšnih 12.000, nešteto zastav in 11 godb. Sprevedu so dali barvitost in strumnost slovenski fantje in dekleta v krojih ter nad 600 gasilcev mariborske župe, ki jih je vodila ponosita postava vrhovnega staršine g. Bogdana Pogačnika.

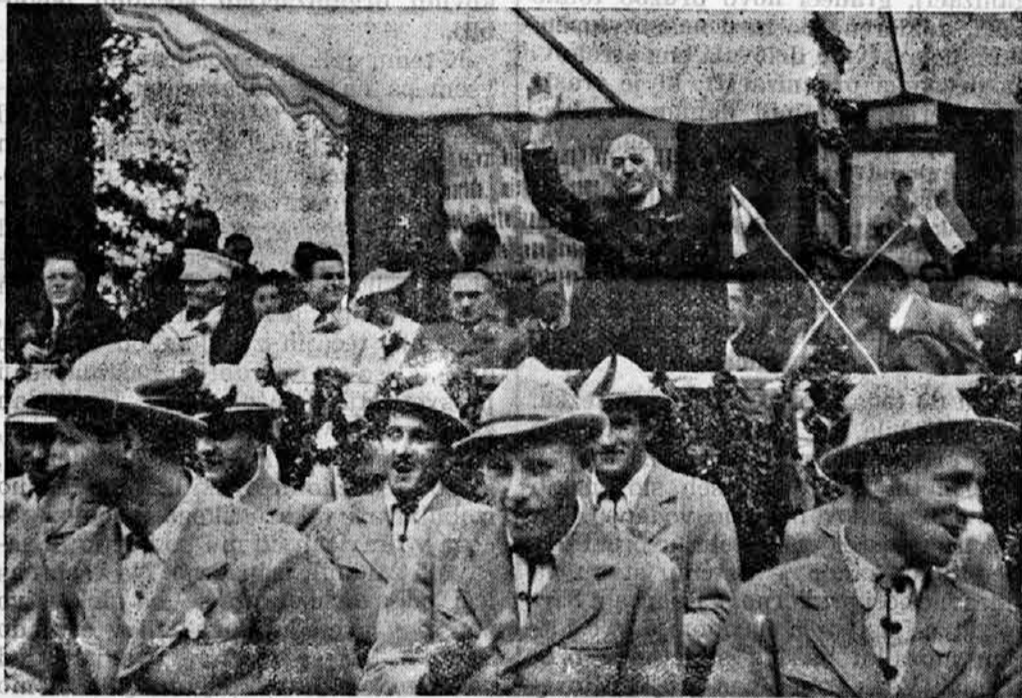
Voditelj našega naroda, minister dr. A. Korošec je v svojem govoru med drugim dejal, da Slovenci zvesto ostanejo pri svoji materi Jugoslaviji, ker naša zvestoba do kralja in do naše skupne velike domovine nikoli ni niti za trenutek popustila in bomo taki ostali od nikogar prisiljeni, popolnoma iz svoje svobodne volje neomajno tudi za vse bodoče čase. Priznavamo brezpogojno monarhijo, ljubimo svojega kralja in dinastijo in se zavedamo, da kar bdi nad nami beli orel Karadjordjevičev, ni več nevarnosti za nas. Naši bratje onstran meje so in morajo ostati dobri in lojalni državljani držav, katerim pripadajo, ne more jim pa nihče zabraniti, da se ne bi čutili za člane svojega naroda, čigar kulturne dobrine morajo uživati nemoteno. Glede zunanje politike

pa je naš voditelj odločno poudaril, da je njen glavni in edini cilj ohraniti Jugoslaviji ljubi in sveti mir! (Viharno odobravanje.)

Ljudstvo je z nepopisnim navdušenjem prirejalo prisrčne ovacije kralju Petru, knezu namestniku, predsedniku vlade, ki je po dr. Korošču shod prisrčno pozdravil, ter državi in slovenski domovini.

Na taboru so govorili še drugi govorniki, nakar se je množica ob zvokih državne himne in »Hej Slovenci«, polna radostnih čustev, razšla, z nepopisnim navdušenjem pozdravljajoč dr. Korošca in druge odlične goste Sv. Trojice, ki so se ta dan zbrali pod njenimi zvonovi. Neizbrisno pa bo vsem ostal v spominu glavni junak tega dneva: naše ljudstvo, možje, žene in mladina, ki so prišli po trudopolnem delu pod žgočim soncem, vsi utrujeni in zdelani ter potrebni počitka, pa so vedrega obraza in veselega srca kljub dežju spešili iz 50 km oddaljenih krajev na skrajni severni meji naše domovine, ker jim ni nobena žrtve prevelika, da ne bi izpričali svoje ljubezni do kralja in države ter do svojega narodnega voditelja. Saj se pod njimi čutijo varne, da lahko v notranjem redu in v miru z vsemi sosedi obdelujejo svojo zemljo, gojijo svojo domačijo ter uživajo dobrine slovenske vere in omike ter požrtvovalno sodelujejo za blagor vse Jugoslavije. In vsi so prišli iz svojega nagiba in volje, nihče jim ni ničesar narekoval, ne čustev ne besed, ki so vrele iz čistega, poštenega in za vse dobro zavzetega slovenskega srca.

Tabor pri Sv. Trojici je bila prva proslava dvajsetletnega obstoja Jugoslavije v vsej lepoti ljudskega slavlja. Ljudstvo, ki ga vodi dr. Anton Korošec, je na tem taboru povedalo, kje stoji in kam gleda.

DELOUNA POGODBA

Delo ni tržno blago

Delavec ali nameščenec oddaja svojo delovno moč delodajalcu oz. podjetniku radi odškodnine, ki jo imenujemo plačo ali mezdo. Oddajanje delovne moči se vrši pod gotovimi določenimi pogoji na podlagi delovne pogodbe. Delovno moč delavca pa ne moremo primerjati navadnemu blagu, ki se kupuje in prodaja, kajti delavec ne stavlja podjetniku na razpolago samo svojo telesno moč, ampak sama sebe v celoti, torej tudi svoje človeško dostojanstvo in svojo moralno osebnost, ki ima nadnaravno vrednost. Delo in osebnost delavca sta medsebojno nerazdružljivo povezana; zato zasluži delo isti ugled kakor delavec sam. Kakor delavec ni tržno blago, tako tudi njegovo delo ni tržno blago.

Omenjeno stališče napram delavcu in delu je krščanskega izvora. Paganstvo je preziralo vsako delo. Pred Kristusom je slonel gospodarsko življenje tedanjega poganskega sveta na suženjstvu, kar pomeni preziranje človeka po človeku in izkoriščevanje človeka po človeku.

Pravica dela

Ugled, ki ga zasluži delavec in delo, se mora zato primerno pokazati, predvsem z pravično odškodnino za delo. Vendar se delodajalec ne sme zadovoljevati z izpolnitvijo zgolj materialne strani delovne pogodbe, marveč mora paziti, da se ne pregreši zoper človeško dostojanstvo in zoper pravičnost, ako naloži delavcu, ali javnemu delu, ki presega meje njihovih moči, ali ako jim omejuje versko svobodo, da jih prisili prekoračiti božji zakon o nedeljskem počitku, ali ako uvede v svoje podjetje delovne pogoje, ki niso v skladu z moralno.

Da se izključi možnost navedenih nedostatkov, je mogoča sestavitve delovne pogodbe samo na podlagi pogajanj, v katerih si stopita delavec in delodajalec nasproti kot človeka in stavlja svobodno svoje pogoje ter svobodno brani svoje tozadevne interese. V času, ko razpravljata delavec in podjetnik o delovni pogodbi, imata oba iste pravice. Urediti mora vprašanje pravičnosti, pred katero ni prostora za neenakosti po položaju.

Čim je pogodba sestavljena, nastopa stanje podrejenosti delavca napram delodajalcu; odslej sta predstojnik in podrejenec. Eden odloča in upravlja, drugi mora ubogati v mejah, ki jih določa delovna pogodba.

Omenjena neenakost preneha takrat, ko nastopi potreba po obnovitvi ali popravku posameznih členov delovne pogodbe na podlagi skupnega dogovora. V teku tega dogovora si stojita nasproti zopet kot enakopravna človeka; nista tedaj ne višji in ne nižji.

Delovna pogodba v veliki industriji

V splošnem pride do delovne pogodbe po omenjenih načelih le v mali industriji, mali trgovini in pri hišnem služabništvu. Mali gospodar, ki sprejme delavca ali nameščenca, obravnava z njim delovno pogodbo osebno kot enak napram enakemu.

V veliki industriji je takšna svoboda medsebojnega sporazumevanja praktično neizvedljiva. Delodajalec čisto ni posameznik, ampak delniška družba, ki zaposluje na stotine ali tisoče delavcev. Ker ni mogoče, da bi se uredili delovni pogoji z vsakim posebno, se izdelava vzorec pogodbe, katerega se predloži delavcu, ki bi se rad zaposlil. Delavec na predloženo pogodbo lahko pristane in jo tudi lahko odkloni.

Ako se mu zdijo ponujeni pogoji zadovoljivi, jih delavec sprejme in poda primerno izjavo. Če je izjava podana svobodno in brez zakotne misli, služi za temelj pravične pogodbe, ki vzpostavlja med pogodbeniki razmerje zaupanja in sloge.

Ako so ponujeni predlogi nezadovoljivi in ne zajamčijo delavcu skromno in pošteno življenje, je jasno, da, če jih ta sprejme, ne bodo služili kot temelj pravične pogodbe niti bodo vzpostavili mirno in trajno zvezo med delavcem in podjetnikom.

Obstoja tudi možnost, da so pogoji predloženega vzorca pogodbe sicer dovoljni, da zajamčijo delavcu življenjski obstoj, ampak jih smatra delavec za prenizke z ozirom na vrednost svojega dela. V tem primeru mu je dana svoboda, da pogoje in delo odkloni; vendar je ta svoboda zgolj teoretična. Če je delavec brez sredstev, se mora tako ali tako zaposliti, dočim delodajalec njegovih uslug neohodno ne potrebuje. Sicer je delavcu dana možnost, da potrka na druga vrata. Nepravične pogoje bo sprejel z občutkom bridkosti in s tihim upanjem, da mu bo uspelo pogoje popraviti oz. izboljšati.

Skupna pogajanja za delovno pogodbo

Ker se od podjetnika ne more zahtevati, da bi se spuščal v posamezne razgovore s svojimi številnimi delavci in nameščenici, se mora težkoče odvracati s tem, da se nadomešča na stotine ali tisoče posameznih pogajanj in sporazumov z enotno razpravo med delodajalcem in delegati osebja. Predmet sporazuma bo v tem primeru natančen vzorec delovne pogodbe.

Da zajamčijo pogajanja ugoden izid, morajo biti zastopniki osebja ljudje, ki gledajo na položaj s stvarnega stališča in razpolagajo s primernim razumevanjem gospodarstva. Vzorec pogodbe, ki se na ta način uveljavi, imenujemo kolektivno pogodbo. (Sledi nadaljevanje.)

Slika na levi: Voditelj Slovencev, notranji minister dr. Anton Korošec govori na taboru pri Sv. Trojici v Slov. gorah.

SOVJETSKA RUSIJA

ZGODOVINA REVOLUCIJE

(32) Od 1917—1922

(Nadaljevanje.)

Delavci, vojniki, oficirji in duhovniki so odposlali svoje zastopnike na posvetovalne.

Vsi stanovi so imeli tu v Moskvi svoje delegate, od monarhistov do ekstremnih boljševikov. Konferenca je bila otvorena v velikem gledališču. Na levisi so sedeli revolucionarji, desno stran so zavzeli buržuji. Na odru je bila dolga miza. V sredini je predsedoval Kerenski, zasmehljivo nazvan »rdeči car«, desno od njega buržujski ministri, na levi socialistični. Dva tabora, ki sta se sovražila, dve skupini, ki sta hoteli Rusijo vladati. Prijatelji carja pa so skrivaj pripravljali vojaško diktaturo, ki naj bi Romanove zopet postavila na prestol.

V dolgih govorih je bilo stavljenih mnogo umestnih predlogov: preskrba živil, trgovino in industrijo spraviti v red, finance, agrarno vprašanje, delavske pravice, reorganizacija armade, samouprava občin in okrajev, konstitucionalna zbornica, državna ustava... vse to in še mnogo več je bilo treba urediti; vse pa je seveda ostalo le pri teoriji in predlogih, vse samo sporno jabolko raznih strank.

Zadnji dan konference je predložil lepo sliko, kako bi bilo mogoče Rusijo rešiti pred propadom. Minister Zeretelli, vodja zmerne leve je prisrčno podal roko Bublikovu, zastopniku ruskih financ. Da, pametni republikanci in pametni monarhisti bi v tem zadnjem in ugodnem trenutku lahko rešili Rusijo. Boljševiki so ostentativno zapustili kongres, Trocki je znova vladil napovedal boj. Po drugi strani pa so se višji oficirji posvetovali, kako bi izvedli državni udar proti Kerenskemu

in proti Leninu. Pritik od dveh strani je moral Kerenskemu streti.

Že v maju 1917. so se v glavnem stanu vršili razgovori pri višjih oficirjih, ki so pripravili načrt za vojaško diktaturo. Lenin in Kerenski naj izgineta. Generalisimus Kornilov mora, opiraje se na armado v svojstvu vladnega šefa zopet vspostaviti red, dokončati vojsko in Romanovim rešiti krono.

Po neuspehi ofenzivi niso smeli več izgubljati časa. Na moskovski konferenci so si hoteli višji oficirji z mirnim državnim udarom prisvojiti oblast. Toda Kerenski je slavil govorniške zmage, sovjeti so razpolagali z mogočno večino, boljševiki pa grozeče vihteli trdo pest.

Septembra 1917. so s pomočjo orožja poskusili doseči cilj. Dva zvesta sta morala Kerenskemu celo umoriti.

Kornilov je armado celo prenosoval tako, da je krog sebe zbral same zveste in zanesljive vojake: Kozake, vojaške akademike in v vojni preizkušeno moštvo. Vodilne osebe so se porazgubile med ljudstvo. Kornilov je pogumno brzojavil vladni: »Vsi ministri odgovarjajo s svojim življenjem, ako bi se upirali odredbam glavnega stana.« Drzne besede. Ko je septembra Riga padla v roke Nemcem, je vlada soglasno sklenila, da najkasneje do novembra svoj sedež prenese v Moskvo.

Kornilov je generala Krimova poveril, da z močno vojaško silo glavno mesto iztrga iz rok Kerenskemu.

8. septembra 1917, je bivši minister V. Lwov (ne zamenjati z bivšim min. predsednikom Lwowom) predložil Kerenskemu ultimatum glavnega stana, v katerem so bile navedene te točke: »Obleganje Petrograda, vso vojaško in civilno oblast vzame general Kornilov v svoje roke, vse ministre odstrani in Kornilovu poveriti sestavo nove vlade.«

Kerenski je bil iz sebe. Z mesta je dal Lwova zapreti. Kornilov je bil odstavljen, sebe pa je imenoval za diktatorja z absolutno polnomočnostjo. Samo dva ministra sta mu nasprotovala. Borza ter poslanika Francije in Anglije so se pridružili Kornilovu, armada generala Krima se je bližala glavnemu mestu. V Petrogradu je nastala silna panika, katero pa so boljševiki še podžigali. Kdo bo zmagoval v tej ponovni meščanski vojni?

Telefon je najavil prihod vojaških oddelkov v Lugo, oddaljeno 130 kilometrov od Petrograda. Kornilov je vojakom natvezil, da korakajo proti boljševikom v pomoč Kerenskemu; 11. septembra so časopisi naznanili državni udar. Sedaj pa so Kornilovi polki odpovedali. Poleg tega pa je imel Kerenski tudi vse železniške proge v oblasti. Tako je bil Kornilov - Krimov puč izgubljen brez bitke. Prvega so zaprli, Krimov pa je izvršil samoumor.

Ta državni udar je imel zelo slabe posledice. Boljševiki so na fronti razbobnali, da je Kerenski s Kornilovom namestnil monarhiji zopet pomagati na noge ter da imajo caristični oficirji tu svoje prste vmes.

Zopet je tekla kri. V Helsingforsu so vojniki ustrelili več oficirjev, v Wiborgu pa jih potemeli v morje. Skoraj povsod so oficirje degradirali s tem, da so jim z ramen potrgali epoleta, disciplinosti ni bilo nikjer več nobene. Tudi v notranjosti države je vladala največja zmešnjava.

Transporti z živili so bili ustavljeni, vagoni izropani, plenilo se je vseprek, živila razdeljevala po mili volji, tovarne so ustavljale obrate, banke ustavile izplačila. Boljševiki so že nastopali samozavestno, kot da so že gospodarji položaja. Kerenski je hotel še s skrajnim sredstvom rešiti Rusijo, namreč z nekakšnim pred-

parlamentom. Prepozno! Vojaški puč je sodu izbil dno.

Koncem oktobra 1917. so se dogodki bliskovito naglo menjali. Stavke železničarjev in upori kmetov so bili samo voda na boljševiški mlin. Trocki je prevzel predsedstvo v petrogradskem sovjetu. Menjševski so popolnoma izgubili vpliv. Otvoritev Kerenskega predparlamenta je bila sprejeta samo še s posmehom. Lenin je napovedal takojšen oborožen upor. Vso severno Rusijo je pridobil na svojo stran.

EPOHA VOJNEGA KOMUNIZMA

1. Vodilni možje boljševiške revolucije.

Lenin je s sigurno agitacijo v nekaj mesecih zrušil provizorno vlado.

Simbirsk, današnji Leninsk, mesto z 30.000 prebivalci, je rojstni kraj Vladimirja Iljiča Uljanova kjer je bil rojen 10. 4. 1870. Pozneje se je prelevil v Lenina, po sibirski reki Leni, ob kateri je dolga leta preživel v prognanstvu. Njegova rodbina je pripadala dednemu plemstvu. Oče, šolski nadzornik, je nadarjenega sina poslal v gimnazijo, kjer je pridno študiral in v splošno zadovoljstvo svojih profesorjev položil izpite. Med šolskim letom, kakor tudi ob počitnicah se je živahni študent vedno le s knjigami ukvarjal. »Čemu se toliko trudiš?«, mu je mati večkrat govorila, »saj itak ne bo nič prida v življenju iz tebe.« Ali ni imela nesrečna žena prav? Oče je umrl zgodaj. Premoženja ni zapustil nobenega, da, ostala sta takorekoč brez denarja. Sledilo je še hujše. Njen najstarejši sin Aleksander je bil kot sozarotnik pri atentatu na carja obsojen na smrt in tudi obešen. V takšnih okoliščinah je bilo več kot dvomljivo, da bi mogel Vladimir kdaj doseči primeren položaj. Usmrtnice brata je v Uljanovem srcu zasadila seme revolucionarja.

(Dalje prih.)

Z delavskih bajšc

Ljubljana

Stavbinci. Imamo časopis, »Slovenskega delavca«, v katerem izražamo svoje težnje. Ravno mi, delavci, smo tako zaspali, zabavljati znamo tam, kjer nič ne zaleže, še bolje rečeno tam, kjer nas nihče ne sliši, le javno se nobeden ne drzne iznesti krivic, ki se mu godijo. Kaj je temu krivo? Nezavednost delavstva, katerega dve tretjini sploh ni organiziranega in še tista tretjina je razcepljena na več strani. Veliko jih naseda raznim samohvalilcem, drugi zopet so s strankarstvom toliko zaslepljeni, da ne vidijo lastne nesreče v katero drvi, tretji radi boječnosti pristopajo k organizaciji, ki ji je glavni smoter lov na dinarčke, ki so v žepu nezavednega delavstva.

Zato se nam krivice večajo, mesto da bi se zmanjšale. Delavstvo, treba je, da se organiziramo vsi in to pri organizaciji, ki se resnično trudi za boljše existenco delavstva, to je v našo mlado ZZZ. Čeravno je mlada, je v dveh letih storila več koristnega, kakor katere druga v desetih. Zato v nedeljo dne 24. 7. vsi na sestanku, ki se bo vršil v mali dvorani Delavske zbornice. Pripeljte s seboj svoje prijatelje in vse enako misleče.

Treba je, da se prebudimo, da se združimo, potem bi se nam ne godile tolike krivice in bi se lahko sklepala boljše kolektivna pogodba in bi se dobesedno izvajala. Pozivamo vse! Organizirajte se v naši ZZZ, ki je edina sposobna, da zboljša delavstvu položaj. Bog živi!

Kamna gorica

Naj reče kdo, kar hoče, m'f trdimo, da to ni prav, da imajo pri nas Hrvati tako veljavo.

Tukaj je kamnolom podjetja »Slograd«, katero gradi tudi cesto Naklo-Brezje. Poslovođa Hrvat Volšek, zapostavlja zaposlene Slovence domačine. Prednost pa imajo Hrvati, ki jih je tukaj zaposlenih 3/4. Domačin dobi delo le takrat, če pride, ko se nujno rabi delavec, seveda je ta tudi prvi, ki mora, ako so Hrvati na razpolago, delo zapustiti.

Prosili bi oblast naj bi tukaj storila prepotrebne korake in preprečila hrvaško samovoljnost. Neznosno je gledati domačinu, ko mu pred pragom nedomačin odjeda kruh.

Mirna peč

Vsi se sklicujemo na obrtni zakon in zakon o zaščiti delavcev, kakor tudi na stavbinsko kolektivno pogodbo. Delali smo nadure na željo in zahtevo delovodje. Nadur nam ni takoj ob prvi plači nihče dal. Z pomočjo centrale smo se obrnili na g. šefa samega; ta nam je priznal in tudi izplačal nadure, kolikor jih je sam priznal in sicer samo, kar jih je nad 60 na teden. Seveda se mi nismo s tem zadovoljili, mi si tolačimo kolektivno pogodbo drugače. Če je v tednu praznik ali dež, da se ne dela v tistem tednu, ne more podjetnik zahtevati 60 ur oz. priznati za nadure le kar jih je čez 60. Mi smo prepričani, da je pravica na naši strani, zato mora ta zmagati.

Mislinje

Kakor smo že zadnjič poročali v našem glasilu se sliši s strani podjetja, da je tukaj v naši tovarni dan na dan manj dela in zato preveč delavcev. Na sestanku smo soglasno sklenili, da se redukcija tu sploh ne more in ne sme izvajati, dokler bo obstojala naša strokovna organizacija, v kateri smo zavedni, odločni in v bratski ljubezni povezani člani. Vsak čas, kadar bo pomanjkanje dela, smo pripravljeni, da se skrči delovni čas in bomo tako vsi enako prikrajšani. To bo najbolj jasna slika naše zavesti in pravega organizacijskega blagra. Bog živi!

Zabukovca — Griže

V nedeljo, dne 17. julija ob 8 zjutraj se vrši ustanovni občni zbor ZZZ v Grižah v Društveni sobi g. Rojnika.

Po preteku 6 tednov, ko smo vložili pravila, se po določbah istih vrši občni zbor s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo pripravljalnega odbora.
 2. Sprejem novih članov.
 3. Volitev novega odbora.
 4. Slučajnosti.
- Dolžnost vsakega člana je, da se občnega zbora udeleži, ter pripelje s seboj svoje tovariše s seboj. — Bog živi! Odbor.

Rogaška Slatina

Pri nas je bil dolgo izgovor od strani članstva, da naj organizacija nekaj naredi, potem pa bo tisto zaupanje, katerega zahtevate. Prav težko smo vsem dopovedali, da smo organizacija mi vsi. Po intervenciji naše podružnice, kakor centralne, smo dobili vsi po 25 par na uro po-

viška. Če bomo v bodoče vsaj tako delali, kakor smo začeli, smo lahko prepričani, da se bo naše stanje izboljšalo.

Murska Sobota

DELAVCEM — ČLANOM ZPD

Slovenska krajina ali Prekmurje, nazivljamo najseverovzhodnejši del slovenske zemlje, ki se loči, kakor v mnogih stvareh, od ostale Slovenije tudi v tem, da se njeno prebivalstvo leto za leto izseljuje na poljsko-sezonska dela v tu- in inozemstvo. Nekateri ostanejo v tujini po več let, n. pr. v Franciji in deloma tudi v Nemčiji.

Če pogledamo širom Slovenije, vidimo, da se vsi delavski sloji strinjajo v skupne vrste in se organizirajo. Naši poljedelski delavci pa še pred dobrim letom niso imeli svojih zedinjenih vrst, kjer bi lahko pod okriljem organizacije skupno nastopali in se borili za izboljšanje svojega položaja ter dosegli svoje pravice. Na svojo lastno pobudo in še posebno pobudo nekaterih delavskih voditeljev so ustanovili svojo lastno organizacijo — Zvezo poljedelskih delavcev s sedežem v Murski Soboti. Danes šteje društvo poljedelskega delavstva v Prekmurju že 6269 članov. To se pravi, da je velika večina naših delavcev strujenih v svoji domači organizaciji, s pomočjo katere jim je mogoče doseči svoje pravice in uveljaviti svoje potrebe, kajti le domače društvo, katerega vodijo ljudje, ki poznajo razmere, je v stanju izboljšati položaj delavcev.

Ne govorimo že o preteklem delovanju ZPD, če omenimo samo, koliko je organizacija pomagala delavcem pri raznih posredovanjih, pri zvišanju plač na Belju in drugod, kolikim pa pri sprejemu v delo, na podlagi svojih intervencij in prošenj, pri merodajnih uradih ter z mnogimi navetji itd.

V letošnji sezoni pošlje Zveza poljedelskih delavcev na državno posestvo »Belje« in po možnosti tudi na privatna posestva v Vojvodini, svojega zastopnika, ki bo šel od posestva do posestva, se tam pozanimaj za stanje delavcev, jim dal potrebne nasvete in jim razložil načrte o nadaljnjem delovanju njihove organizacije.

V jeseni bo ZPD ustanovila po vseh večjih krajih Prekmurja podružnice, za katere odbor že sestavlja pravila v okviru pravil centrale Zveze poljedelskih delavcev.

Namen ZPD je, da:

1. doseže za svoje članstvo iste pravice, kakor jih imajo ostali delavci, t. j. bolniško, nezdgodno in starostno zavarovanje;
2. da pripravi osnutek o minimalnih mezdah, veljaven za vse poljedelsko in kmetijsko delavstvo in istega predloži pristojni oblasti v odobritev;
3. da podpira osirotele delavce;
4. da zgradi dom za stare in onemogle delavce.

Vsem delavcem članom, ki se nahajajo v bližnji in daljni tujini, polaga odbor ZPD na srce, da naj so pošteni, povsod in v vsakem slučaju, zvesti Bogu, zvesti svojemu slovenskemu narodu in jugoslovanski državi ter zavedni člani svoje organizacije, ki je ustanovljena na njihovi domači grudi, v prelepi Slovenski krajini. Odbor ZPD.

Videm ob Savi

Mi, ki smo danes stavbinci brez organizacije, smo spoznali veliko potrebo po nji. Tukaj se gradi tekstilna tovarna, upamo, da bomo vsaj nekateri ostali tudi v bodoče zaposleni. Prav zato smo se sklenili organizirati in sicer v organizaciji, od katere pričakujemo tudi nekaj koristi. Pripravljali odbor dobro deluje in čim nam bodo potrjena pravila, bomo imeli ustanovni občni zbor, za katerega se že danes dobro pripravljamo.

Ajdovec

Polovičarjev ne maramo v svoji sredi, Plevel ven iz dobrega sadeža, tako smo sklenili na zadnji seji.

Zal moramo reči, da so bili do danes med nami delavci, ki so bili navidez res dobri. Kakor hitro pa jih dobi v roke kak trd nasprotnik, kateri je prepojen z komunističnim duhom in mu je prav zato naša organizacija trn v peti, se mu pa taki polovičarji kar vdajo, posebno, če jim dajo taki naši nasprotniki za vino. Za naprej ne bomo jemali v svojo sredo vsakega, ki se bo hlinil in prosil za zaščito pri nas, ko mu že nihče pomagat neče in ne more.

Groblje

V nedeljo, dne 10. t. m. se je po 10. uri dopoldne vršil sestanek delavstva grobeljske in jarške podružnice delavcev ZZZ, na katerem sta govorila tudi zastopnika centrale iz Ljubljane tov. Višnar Drago

in Luzar Franc. Udeležba je bila radi slabega vremena bolj pičla, a navzoči so pokazali veliko zanimanje in discipliniranost in čut do organizacije. Vsi navzoči so v dvorani vztrajali do zaključka sestanka.

Po sestanku smo se z zastopnikom centrale pogovorili v vseh perečih vprašanih podružnicah. Pregledali smo osnutek kolektivne pogodbe za Misijonsko tiskarno v Grobljah, ki je bila nato drugi dan vložena. Sestanek je vsestransko dobro uspel. V bodoče upamo, da bo udeležba še večja. — Bog živi!

Novo mesto

Pred mesecem je bil odpuščen v predilnici g. J. Povha naš predsednik. Kaj je pravi vzrok? Mislimo, da ne bodo držali menjajoči vzroki g. šefa. Ako je bil pre slaboten, bi se mu moralo povedati pri odpovedi, ne pa »vzrok«, katerega je sam g. šef imenoval in ga proglasil za laž v odgovoru na dopis centrale 11. jun. 1938. Kdo je sedaj na laži: ali delavec, ki je povedal resnico ali g. šef, ki je prvotne besede ozir. Vzrok odpovedi pismeno imenoval laž? Zakaj se sklicuje g. Povh, da ga je vzel na delo zaradi siromašnosti? Najbrž radi tega, da bi opral samega sebe. Greh se lahko imenuje mилоščina za vstajanje ponoči in za delo, skupna mилоščina je znašala 8 din (osem dinarjev). Še meseca januarja je imel neki delavec »plačo« din 8.— na dan, čeprav je stopila uredba o minimalnih mezdah v veljavo 1. avgusta 1937. Vsakdo lahko vidi, da je bila velika potreba organizacije. Zato se je tudi ustanovila in še pred ustanovnim občnim zborom dosegla, da se plačuje po minimalnih mezdah. Organizacija je sklenila, da bo zahtevala, da se bo za naprej zakonodaja točno izvrševala. Ker smo pa s tem tako močno razžalili pristaše »prej navdušenih patriotov«, danes razžaljenih do skrajnosti radi izvrševanja zakonov, je postal žrtev Zupan Ciril, predsednik naše organizacije. Pozivamo g. Povha naj prizna organizacijo in naj ji ne dela preglavice, ker ve odbor za velike grehe, po katerih ga zna bolj boleti, kakor pa vzeti odpuščenega delavca nazaj v delo.

II. dekliški dan na Betnavi!

Marijin praznik — 15. avgust — naj zopet združi vsa dekleta Lavantinske škofije!

Vrši se, kakor lani tudi letos za vsa dekleta naših župnjak Dekliški dan na Betnavi pri Mariboru.

Betnava vas vabi — pričakuje vas in se že pripravlja na vaš obisk. Pridite, dekleta Lavantinske škofije, — odzovite se! Pridite in pokažite svoje navdušenje za najsvetejše, kar živi v našem narodu. Naj bo Dekliški dan praznično slavje vseh plemenitih deklet, ki se zvesto trudijo v delu za zmago naših verskih vrednot in za resničen dvig našega katoliškega slovenskega dekleta!

Najlepše, kar pozna dekle, najdragocenejše svetinje deklištva naj se ta dan uveljavijo v polni meri! Vso našo lavantinsko dekliško skupnost naj letošnji Dekliški dan obogati in okrepi za vse boje s površno, za dekleta tolikokrat poniževalno miselnostjo naših dni!

Dekleta! Veselimo se našega dne na Betnavi! Potrudimo se, da bomo mogle vse na to naše zborovanje!

Lepo je življenje slovenskega dekleta. To nam bo ob Mariji Vnebozvzeti zopet prikazal naš Dekliški dan. Čimveč nas bo, tem bolj bo mogla ta lepota priti do izraza — zato velja:

15. avgusta vsa lavantinska dekleta na Betnavo!

Sestanki in zborovanja ZZZ

V SOBOTO, DNE 16. JULIJA:

VIDEM-KRŠKO: sestanek delavstva ob 6 zvečer.

V NEDELJO, DNE 17. JULIJA:

ZABUKOVCA-GRIŽE: Ustanovni občni zbor ob 8 zjutraj v Društveni sobi pri g. Rojniku.

MIRNA PEČ: sestanek članstva ob 7 zjutraj v Prosvetnem domu.

KOMENDA: Sestanek tesarjev ob 7 zjutraj v dvorani.

RADEČE: sestanek članstva po prvi sv. maši v običajnih prostorih.

V TOREK, DNE 19. JULIJA:

CELJE: članski sestanek ob 6 zvečer v Samostanski ulici.

V SREDO, DNE 20. JULIJA:

LJUBLJANA — TOBAČNI DELAVCI: sestanek v Zadržni kleti, Kongresni trg 1, ob 5 popoldne.

V NEDELJO, DNE 24. JULIJA:

NOVO MESTO: članski sestanek ob 10 dopoldne v Rokodelskem domu.

DROBNE DOMAČE

Ministrski svet bo te dni določil cene novi pšenici. Prizad je že predložil svoja tozadevna poročila. Smatrajo, da bo uradna cena določena med 150 do 160 din za 100 kg.

»Philips« d. d. namerava v kratkem pričeti z gradnjo lastne tovarne za izdelovanje in montiranje radio-aparatur. Tovarna bo zgrajena v Pančevu.

Izvoz v Švico. Z novim trgovinskim dogovorom nam je Švica odobrila kontingent za izvoz 3000 vagonov pšenice, 1000 vagonov ječmena in 4000 vagonov koruze.

V beograjski livarni so uničili 590.000 vžigalnikov, ki so jih zaplenili finančni organi.

Na Bizeljskem je toča uničila vse vinograde, da izgledajo kakor pozimi; tudi ostali nasadi so popolnoma uničeni, tako da letos v tem kraju ne bo žetve ne trgatev. Poročila, ki prihajajo o škodi, so vedno bolj strašna. Samo v občini Sv. Peter pod Sv. gorami je za več ko 2 milijona škode. Kako strašna je bila toča, se vidi najbolj iz tega, da so še tretji dan po toči ležale na tleh ledene plošče. Vsa škoda se ceni na več ko 15 milijonov din.

Tatvine. V Ljubljani so aretirali bivšega rudarja Š. Verleta, ki je nosil v zavrtku čedno možko obleko, o kateri je trdil, da jo je kupil v Št. Vidu. Pozneje se je izkazalo, da je Verle ukradel več oblek in jih prodajal na starini.

Roparski napad. Pri Krapinskih toplihah je bil napaden mlinar g. Ciglenečki. Razbojnikji so vdrli v njegovo hišo, da bi ga oropali. Začeli so streljati in je mlinarja zadelo sedem krogel. Smrtno ranjenega so prepeljali v bolnišnico. Razbojnikji so odnesli 2000 din.

Požar je izbruhnil v parni žagi tvrdke Žagar na Milanovem vrhu pri Prezidu in uničil žago ter dve stanovanjski hiši. Škoda je velika. Kako je požar nastal, še ni znano.

Nesreča. 3 letna hčerka delavke I. Avšič iz Stožic je zlezla v I. nadstropju na okno, kjer je omahnila in padla na tla, na dvorišče. Otrok je dobil pretres možganov in so ga prepeljali takoj v bolnišnico.

Na naši meji pri Sv. Križu pri Mariboru so skušali neki tihotapeci vtihotapiti razno blago na našo stran. Naši obmejni organi so postali pozorni in so začeli streljati, potem ko so zaman pozvali neznanca, naj obstanejo. Tihotapeci so blago pometali proč in se spustili v beg.

Mladoletni tatovi. Ljubljanska policija je aretirala tri mladoletne fante, ki so kradli po mestu in vlamljali v razna skladišča. Vlomili so tudi v neko delavnico, kjer so odnesli dele koles ter jih razprodajali po mestu. Mlade pokvarjenice je izročila policija mladinskemu sodišču.

Huda nesreča je doletela 31 letnega hlapca Ivana Gregorko, uslužbenega pri nekem trgovcu na Vrhniki. Ko se je vračal domov, ga je tik pred Vrhniko podrl avto. Gregorka je težko poškodovan na glavi in ima zlomljeno desno roko. — 13 letni Ivan Kralj iz Novih Jarš pa je nekje iztaknil staro patrono, po kateri je razbijal z kladivom. Patrona je naenkrat eksplodirala in fantiča precej ranila na prsih.

Nemško vojaško letalo se je spustilo na tla blizu Cerkelj na Dolenjskem. V letalu, šolskem dvokrilniku, je bil sam nemški vojaški pilot, kaplar L. Gapp, ki je pri zaslisanju izjavil, da je v zraku izgubil zaradi megle orientacijo. Naenkrat se je znašel nad ozemljem naše države in bil prisiljen spustiti se na neki pašnik. Nemški pilot se je z dovoljenjem naše vojaške komisije naslednjega dne vrnil z letalom čez Karavanke proti Celoveu.

Nj. Vel. kraljica Marija je dopotovala s svojim spremstvom. Nj. Vel. kraljico Marijo sta v Kranju pričakala Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle in kneginja Olga. Na Bledu pa je Nj. Vel. kraljico sprejel Nj. Vel. kralj Peter II. v spremstvu ministra dvora Milana Antiča in dežurnega pribočnika generala Dekaneve.

Kaj je tvoja dolžnost?

Biti zaveden član organizacije.

Prečitati in poročati v svoje strokovno glasilo.

Plačati v redu članarino in naročnino.

Le potem bo organizacija močna in ti boš imel koristi od nje.

*

»Slovenski delavec«

je glasilo slovenskega katoliškega delavstva!

Podprite ga!

Zapisana pravica

OBRtna sodišča (P. F.)

Zaposleni ste bili pri zidarskem podjetju, kot preddelavec — predzidar in ste povsem samostojno nadzirali gradnjo stavbe brez palirja, le od časa do časa pa je prišel na stavbo inženjer in se prepričal o pravilnosti gradnje ter vam dajal nadaljna navodila za gradnjo. Drugega palirja razen vas ni bilo, temveč je bilo vse nadzorstvo poverjeno le vam. Šele pozneje je podjetje namestito na stavbi palirja, ki je od vas prevzel vodstvo gradnje — vam pa nakazal v sporazumu s podjetjem, da vršite navadna zidarska dela, kar ste pa odklonili. Na obrtnem sodišču ste nato vložili tožbo za izplačilo zasluzka, ki vam gre po redni odpovedi, pa je sodišče na prvi razpravi tožbo zavrnilo, češ, da ni pristojno za presojanje. Prosite za pojasnilo kako vam je ravnati, da pridete do svojih pravic?

Po obrtnem zakonu spadajo spori med delodajalci in delojemalci v kolikor niso opravljane službe važnejšega značaja, pred razsodišni odbor. Ker pa ti odbori še niso osnovani — pa spadajo ti spori v območje okrajnega sodišča v Ljubljani

pred obrtna sodišča. Kjer pa naslednjih ni, pa pred okrajna sodišča. Kakor pa je iz vaših zgoraj opisanih obrazložitev razvidno — pa ste bili vi zaposleni kot predzidar in ste samostojno vodili in nadzirali gradnjo. Opravičeno ste potem odklonili nadaljnje opravljanje službe kot običajen zidar, če ste bili nameščeni za predzidarja. Kajti v tem slučaju ste vstopili vi v službo kot predzidar in če vam je potem podjetje naročilo izvrševati drugo delo, kakor pa pogojeno, je s tem kršilo službeno pogodbo. Vi pa ste pravilno odklonili to delo in izstopili iz službe. Gre vam zato plača za redni odpovedni rok. Ta pa ne znaša samo 14 dni — temveč velja za vas 6 tedenska odpoved. Kajti niste opravljali navadnih zidarskih poslov, temveč ste vršili posle nadzorstva — tedaj važnejše posle. Gre tedaj med vami in podjetjem za spor iz službenega razmerja glede važnejših poslov. Za take spore je pristojno le okrajno sodišče in se je torej obrtno sodišče upravičeno izreklo za nepristojno glede razsoje. Potrebno bo zato vložiti novo tožbo pred okrajnim sodiščem in to iste vsebine in z enakim zahtevkom.

SONCE IN SENCE DOMA IN DRUGOD

Doma

Velika letalska prireditelja je bila na Poljanah nad Jesenicami ob navzočnosti zastopnika Nj. kralj. Vis. kneza namestnika Pavla. Gledalci, katerih je bilo nad 4.500, so prihitali iz cele Gorenjske. Po sprejemu je bila tekma modelov ljubljanske in jeseniške skupine. Motorna letala so izvršila tudi akrobacije v zraku nad gorenjskimi planinami. Zelo dobro so se izkazala tudi jadralna letala. Jeseniški Aero-klub ima velike zasluge za napredek jadralnega športa. Po tekmi je malo dekletke dalo ime prvemu jadralu. Prizor male botrce Barbare Baltičeve je bil nad vse prisrčen.

Predsednik vlade, dr. Milan Stojadinović je ob priliki svojega potovanja po Južni Srbiji, govoril na velikem shodu v Skoplju. Predsednik vlade se je v svojem govoru dotaknil posameznih vprašanj, ki posebno zanimajo Južno Srbijo. Zatem je govoril o zunanji politiki in posebno še o paktu večnega prijateljstva z Bolgarijo. Na vseh straneh kraljevine Jugoslavije, — je dejal — je dalje mir zavarovan. Da bi Južna Srbija doživela še večji gospodarski razmah, bo ustanovljen zavod za gospodarsko povzdigo južnih krajev, ki bo posvečal posebno pozornost vprašanju tobaka, opija, oljnatih semen, svilo-prejke, bombaža in riža. Povedal je tudi, da iz navzočnosti velikega števila ostalih ministrov ni treba videti bližnjih volitev, ker sedaj ministri ne hodijo med narod zgolj za volitve, za katere imamo še časa leto dni. G. ministrski predsednik je govoril tudi o uspešnem delovanju kralj. vlade, kateri je uspelo povišati zlato podlago Narodne banke na šest milijard din. Na Preski pri Skoplju pa je bila v navzočnosti g. predsednika vlade, blagoslovitev velike električne hidrocentrale.

Drugod

Na daljnem vzhodu. Dne 7. julija je bilo leto dni, odkar je začela vojna med Japonsko in Kitajsko. Obljetnico so proslavili kitajski teroristi na svojevrsten način. V Šanghaju so izvedli nekaj atentatov na japonske straže, japonske trgovce in ugledne Kitajce, ki sodelujejo z Japonci. Na nekem kraju so vrgli 5 bomb naenkrat, kar je povzročilo strahovito detonacijo in med prebivalstvom razburjenje in vznemirjenje. Kitajski teroristi so zelo korajžni in v večini primerov žrtvujejo svoje življenje, kajti Japonci brezobzirno reagirajo na vsak napad. Ubitih je bilo najmanj 50 oseb, nekaj sto pa ranjenih. Kitajski teroristi hočejo s svojimi napadi pokazati, da Japonci ne morejo biti varni in da vsaj za sedaj ne morejo računati s končno zmago, kajti imeli bodo še mnogo žrtev, preden bodo pokorili Kitajce.

Na severnem kitajskem bojišču so začele japonske čete z napadalnimi operacijami velikega obsega. Pred pričetkom ofenzive je dalje časa trajal topniški dvo-boj, pri čemer so se Kitajci posluževali granat s strupenimi plini. Toda zaradi neugodnega vetra so ti strupeni plini več škodovali Kitajcem kakor njihovim nasprotnikom.

Ker je izgledalo, da hočejo Kitajci zasedi otok Hainan in otočje Paracelsus na južni strani kitajske obale, so na tem otočju izkrcali Francozi oddelek svoje kolonialne policije iz Indokine, da obvarujejo svoje interese na daljnem vzhodu. Sploh bosta Francija in Anglija ukrenili

skupne korake za sklenitev miru med Kitajsko in Japonsko, ker je že prišel v nevarnost angleški in francoski kapital, ki je vložen v Kitajski in ki ga cenijo na dve milijardi dolarjev. Japonsko je stala vojna dosedaj 90 milijard din. Te stroške bodo krili z večjimi davki in posojili. Dosedaj je Japonska zasedla 430.000 kvadratnih milj z 130 milijoni prebivalstva.

Na bližnjem vzhodu je prišlo radi sandžaka Aleksandrete, do končnega sporazuma med Turčijo in Francijo, vsled česar je napetost glede tega vprašanja popolnoma popustila. V smislu sporazuma so turške čete zasedle vse ozemlje sandžaka. Vsa mesta in vse vasi so bila svečano okrašana, a predsedniku turške republike Kemal Atatürku so prihajali številni brzojavni, v katerih se prebivalstvo zahvaljuje za modro politiko voditelja Turčije.

Komaj je to vprašanje ugodno rešeno, se je že znova vnel plamen upora v Palestini. Terorizem se tam nevarno širi in je bilo mnogo oseb ubitih in ranjenih. Arabska in židovska policija nista več mogli vzdržati reda in miru, vsled česa so morali Angleži poslati v Palestino svoje vojaštvo. Po Jeruzalemu križarijo močno oborožene in ojačene patrolje in je vojaštvo zasedlo tudi strehe nekaterih hiš in postavilo nanje strojne puške. V Palestini se nahajata že dve angleški pehotni brigadi, oddelek tankov in 11 letalskih eskader. Poleg tega sta dva bataljona v Egiptu dobila ukaz, da morata v Palestino. Angleške vojne ladje hite v Hajfo, ker je položaj zelo napet.

Ni dovolj, da je v Sveti deželi znova bruhnulo na dan vstaško gibanje, se je sedaj znova začelo tudi uporniško gibanje v Indiji. Uporni Vaziri so napadli poštne avtomobile ter je bil v boju ubit en mož spremstva. Na pomoč so prihitele pomožne čete in se je razvila prava bitka, v kateri so tudi Vaziri imeli svoje žrtve. Baje je upor podpihnil znani fakir iz Ipija, ki se je nastanil v neki votlini ob nidsko-afganski meji, odkoder vodi upor.

V Španiji se vršijo hudi boji in nacionalisti počasi ali stalno napredujejo, dočim okoli Madrida ni večjih bitk in sta se nasprotnika utaborila v betoniranih strelskih jarkih, prodira general Franco ob morju v južni smeri proti Valenciji. Najbolj ogroženo je mesto Sagunt, ali tudi v Valenciji že nastopa panika, ker se nahajajo nacionalistične čete le še 40 km od Valencije. Prebivalstvo hoče mir in se upira rdečim četam, vsled česa je zavladal strahovit teror. Ko so Francova letala bombardirala Barcelono, so rdeči pobili okoli 300 ujetnikov in njihov trupla vrgli na razvaline, da bi naj izgledalo, da so to žrtve letalskega napada. Splošno sodijo, da se meščanska vojna ne bo odločila okoli Madrida, temveč bodo rdeči poraženi s tem, da jih nacionalisti obkrožijo z morske strani in jih tako odrežejo od sveta.

Glede odpoklica prostovoljcev je bil že sklenjen sporazum, ali rdeči izvedbo tega sporazuma sedaj zavlačujejo, ker so njihova glavna opora mednarodne komunistične brigade, ki naj njihov poraz zavlačujejo, medtem pa skuša sovjetska diplomacija napraviti zmedo med velesilami.

Širite »Slovenskega delavca«, pridobivajte mu novih naročnikov!

OUZD poročila

Povprečno	moških	ženskih	skupaj
članov	67.186 (+ 2.704)	36.400 (+ 1.279)	103.586 (+ 3.983)
oolnikov	1.541 (- 107)	1.244 (+ 146)	2.785 (+ 39)
odstotek bolnikov	2.29% (- 0.27%)	3.42% (- 0.29%)	2.69% (- 0.07%)
povprečna dnevna zavarovana mezda Din	27.67 (+ 1.57)	19.92 (+ 1.13)	24.95 (+ 1.43)
celokupna dnevna zavarovana mezda Din	1.859.216.40 (+ 176.455.20)	725.020.40 (+ 64.921.60)	2.584.236.80 (+ 241.376.80)

Številke v oklepajih () pomenijo prirast »+« oziroma padec »-« od lanskega leta, to je od junija 1937.

Dne 27. VI. 1938 je dosegel OUZD najvišje članstvo in sicer 104.435 zavarovancev — To je številka, ki je za 706 večja od maksimalnega članstva pred začetkom svetovne gospodarske krize, to je dne 7. — 9. junija 1930. — Pripomniti pa moramo, da je OUZD leta 1935 izločil kmečke delavce, zaposlene na račun bednostnega fonda. Število teh izločenih zavarovancev znaša okoli 4.000. — Razen tega je bil dotok mladih delavcev od začetka krize, to je od leta 1930 dalje radi

padca porodov med svetovno vojno 1914 — 1918 manjši kot prejšnja leta. Število vajencev je znašalo leta 1929 celih 15.054, leta 1934 pa samo 8057, torej za 7000 manj. Vpoštevajoč ta dva momenta smemo trditi, da bi imel OUZD sedaj okoli 115.000 zavarovancev. Obratno pa letni diferencial pada. Lansko leto je znašal letni diferencial zaposlenosti + 11.563, letos pa samo +3.983, znak bližajoče se krize.

BELEŽKE

V OGLEDALU...

»Delavska politika« se stalno obreguje ob ZZZ in »Slovenskega delavca«, vedno ve povedati kaj slabega, o vsaki najmanjši podrobnosti razpravlja na dolgo in široko. Ker ne gre drugače, pa si pomaga tudi z lažjo in demagogijo.

Navadne neslanosti, ki jih je »Del. politika« vedno polna, mirno prezremo.

V 63. številki »Del. politike« pa je bil natisnjen pod rubriko »V ogledalu« z naslovom »Domišljavost, ki ni utemeljena« članek z naslednjimi trditvami: Pravi, da ima ZZZ v vsej Sloveniji samo 6 zaupnikov, da je bil od ZZZ izvoljen v plenum Delavske zbornice 1 zastopnik, ki je pozneje prestopil v JNS, dalje, da se je govorilo, da ima kaplan Križman organiziranih 900 delavcev, pri volitvah delavskih zaupnikov pa, da je dobil samo 200 glasov. Dalje se sprašuje, kako to, da ima ZZZ pri OUZD vso moč. Na te debele laži ne bomo odgovarjali, stavimo pa somo »Del. politiki« naslednja vprašanja: Kje je »Del. politika« zvedela, da ima ZZZ v vsej Sloveniji samo 6 zaupnikov? (Delavska zbornica jih ima vpisanih zaupnikov ZZZ več kot desetkrat toliko). Dalje vprašamo, kako je mogel biti od ZZZ izvoljen v plenum Del. zbornice 1 nameščenelec, ko takrat ob zadnjih volitvah v Delavsko zbornico ZZZ niti bilo ni? Dalje naj nam »Del. politika« odgovori, kje se je govorilo, da ima kaplan Križman vpisanih 900 delavcev in kako more trditi, da je ZZZ dobila samo 200 glasov po volitvah pri KID? (Za točneje podatke naj vpraša sodruga »Kovinarja« z Jesenic.) Glede OUZD povemo samo to, da so bili v samoupravi tudi socialisti, ki so imeli dovolj prilike izkazati se.

Toliko v odgovor. Enkrat se je zopet »D. P.« pošteno ogledala v ogledalu.

VPRAŠANJE RDEČE ENOTNOSTI

Mednarodna strokovna zveza je imela svoje zasedanje v Oslu, glavnem mestu Norveške. Mednarodno strokovno zvezo imenujejo tudi Amsterdamsko strokovno internacionalo, ki je paralelna organizacija socialistične (II) internacionalne, dočim imajo boljševiki v Rusiji prisilno strokovno organizacijo, takozvano profinterno ali III. rdečo strokovno internacionalo. Vse te internacionalne slavijo pač ena kakor druga na načelih brezverskega materializma. Da bi delavca potegnili, se amsterdamci katerim tudi naši rdeči strokovničarji imenujejo »svobodni sindikati« in kaj radi povdarjajo, da v njih velja načelo verske, nacionalne in politične svobode. Vsa ta načela veljajo za delavca le dotlej, dokler ne postane njih član. Kadar ga imajo enkrat v krempljih, kaj kmalu vidi, kako izgleda z razni in navedenimi svoboščinami v praksi. Delavec si sme misliti kar hoče, v toliko je svoboda, toda govoriti in delati mora to, kar želijo rdeči generali.

V Oslu so nekateri od njih, predvsem zloglasni francoski strokovničar Jouhause (Žujó) skušali na vse pretege vstvarjati nekakšno svetovno rdečo enotnost s tem, da bi sprejeli v zvezo še boljševiške organizacije, vendar so se delegati raznih dežel temu predlogu zelo protivili in je vsled tega predlog padel v vodo. Predsednik, Anglež Walter Citrine je namreč potoval skozi Rusijo in lansko leto izdal knjigo, kjer opisuje, v kakšnih strašnih razmerah živijo ruski delavci, ki morajo sicer biti vsi organizirani in plačevati prispevke, ali morajo molčati in se zadovoljevati z grenko usodo, ki jo jim ustvarjajo rdeči diktatorji. Ti so pa zahtevali odločilno besedo v odboru strok. internacionalne, če bi vanjo bile sprejete ruske strokovne or-

PO SVETU

V Nemčiji so proslavili stoletnico rojstva grofa Zeppelina. Uradne svečanosti so bile v Friedrichschafenu, kamor je pripelo tudi veliko število gostov iz inozemstva. Med drugimi je prišel znani strokovnjak za zrakoplove Rosenthal iz Newyorka.

Albanska vlada je začela pretresati vprašanje špekulacije z žitom, s katero se bavijo ob času žetve razni trgovci in je sklenila z vsemi sredstvi novi pšenici obdržati primerno ceno na ta način, da je povišala carino na uvoženo pšenico.

Bolgarski ministrski predsednik Kjo-seivanov je imel v sobranju govor, v katerem je poudaril pomen prijateljske pogodbe med Bolgarijo in Jugoslavijo, ki je odprla nove strani v zgodovini obeh držav, to je strani prirskega prijateljstva in miroljubnega sodelovanja.

Angleški zdravniki grozijo stavko zaradi tega, ker je bilo dovoljeno velikemu številu judovskih zdravnikov, da so se preselili iz Avstrije v Anglijo.

Na Japonskem je nastala vsled silnih nalivov, ogromna povodenj. V mestu Kobe je utonilo okoli 1000 ljudi; voda stoji okoli 3 metre visoko. V spodnjih delih mesta je 10.000 hiš pod vodo.

V Rusiji so začeli brezobzirno čiščenje v daljnovzhodni armadi in stranki. Od delki GPU so obkolili stanovanja funkcionarjev ter jih aretirali, veliko pa kar pri priči postrelili. Med ubitimi sta tudi dva generala. Stalin je prisilil Litvinova, da se je dal od svoje žene ločiti, njo samo pa, ki je Angležinja po rodu, so internirali v Sibiriji, ker je Stalinu napisala pismo, da ne more prenašati terorja komisarja Ježova, ki je toliko nedolžnih ljudi spravil na morišče.

Na Dunaju je prišla policija na sled sistematičnemu verižništvu z živili in organiziranju pravih živilskih skladišč. Sedaj nameravajo taka dejanja z zakonom označiti kot veleizdajo, ker ima spravljanje živil namen v Avstriji in v tujini vzbuditi vtis, da se bliža lakota. Oblast bo izvedla hišne preiskave in odvzela nakopičena živila ter porazdelila med pristaše, ki so preje trpeli lakoto.

Potres je bil te dni v Segedu na Madžarskem, ki pa ni napravil večje škode. Potres so čutili ob celem robu Karpatov in tudi v severovzhodnem delu naše države.

Strahovito neurje je divjalo nad Anglijo. Padla je gosta toča, ki je pobelila celo pokrajino okoli mesta Santhampton, da je izgledala kakor sredi zime. Toča je ležala 18 cm visoko in pobila vse nasade in perutnino. Tudi ni skoraj hiše, kjer toča ni razbila okna. Slično neurje je divjalo ob istem času tudi v Baltskih deželah, zlasti v Estoniji, kjer je toča povzročila ogromno škodo.

V Solunu je odkrila policija tajno komunistično organizacijo in zaprla 15 oseb. Od teh je 10 visokošolcev in 5 srednješolcev.

ganizacije. Vidi se torej, da svoje rdeče bratce boljševike niti socialisti ne marajo in jim ne zaupajo, čeprav sta oba tabora zrasla na istem zeljniku. Tako se rdeči tabori medsebojno prepirajo, besedišijo v raznih brezpomembnih frazah in se napijejo kakor žaba, da bi delavec mislil, kakšno moč predstavljajo v svetu vendar so vse njihove stavbe le iz lepenke in jih podere lahen sunek vetra.

List izdaja za konzorcij: Preželj Francé, Ljubljana. — Urejuje: Križman Andrej, Tunjice. — Za uredništvo odgovarja: Pirih Milko, Ljubljana. — Za Misijsko tiskarno: Al. Trontelj, Groblje.